

Comentariul operei O scrisoare pierduta de I.L. Caragiale - partea a noua

Daca Tipatescu si Zoe isi risipesc energia in a se acuza unul pe altul de nesabuinta si egoism, singurul care detine mijlocul eficient de a neutraliza amenintarea lui Catavencu este Trahanache. El este mai abil decat tanarul avocat care, din graba de a parveni, comisese destule imprudente.

Toate personajele din O scrisoare pierduta au complexul superioritatii. Tipatescu ii priveste pe ceilalti cu dezgust si isi reprima cu greu dorinta de a pleca Zoe stie ca ar putea deveni principalul subiect de barfa in oras. Catavencu se considera "in orasul asta de gogomani/.../ cel dintai... dintre fruntasii politici", etc. Trahanache este insa singurul care ii domina cu adevarat pe ceilalti. Spre deosebire de ei, "venerabilul" stie sa-si economiseasca mijloacele, sa nu-si cheltuiasca atuurile in inutile parade de forta.

Ceilalti sunt extrovertiti, se lasa condusi de primul impuls, Trahanache are "putinica rabdare", asteapta, cu alte cuvinte, momentul potrivit pentru demascarea adversarului. El nu ataca, asa cum fac ceilalti ca sa-si mascheze vulnerabilitatea ci stie sa se apere: "daca e vorba sa facem pe iezuitul a la Metternich, apoi sa-i dau eu. neica...". Trahanache detine o polita falsificata de Catavencu ("tot in interesul tarii?") si, pentru ca nu este deloc dispus sa sacrifice amicitiiile si aliantele vechi, profitabile pentru el; admite ca si scrisoarea ca si polita nu este decat o "plastografie". Toate celelalte personaje au momentele lor de sinceritate. Zaharia Trahanache are o pura existenta sociala iar, dincolo de calmul sau imperturbabil cu aparenta de ramolism ramane o figura ambigua.

Evolutia evenimentelor infirma aspiratiile lui Catavencu la autonomie locala Candidatul este numit de la centru, in urma unei intrigi asemanatoare. Circula o anecdota in legatura cu modul in care Caragiale a gasit solutia conflictului dramatic. Dupa ezitari, autorul s-ar fi hotarat sa plasmuiasca un personaj "mai prost decat Farfuridi si mai canalie decat Catavencu". Este vorba de Agamita (diminutivul hilar al gloriosului Agamemnon) Dandanache, "vechi luptator de la '48", care prin santaj ori delatiune isi perpetuase pozitia in Camera.

Catavencu si Farfuridi au idei politice rudimentare, Dandanache nu are nici una si notiunea de discurs electoral ii este complet straina. Existenta sa publica se reduce la prezenta fizica obligatorie "in toate Camerele, cu toate partidele, ca rumanul impartial...". Jocul de culise care domina viata politica apare aici in forma lui nuda Candidatul nu se sfieste sa relateze "istoria cu scrisoarea becherului" care i-a asigurat suportul, asa cum ignorand orice notiune de morala nu intelege ratiunea gestului elementar de a inapoia documentul compromitator. "S-ar putea sa fac asa prostie? Mai trebuie s-altadata... la un caz iar... paC! la Razboiul".